

**РОЗВИТОК СУСПІЛЬНОГО ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ НА ХЕРСОНЩИНІ
(1959–1972 рр.): ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС**

Автором розкрито етап „Розвитку суспільного дошкільного виховання” Херсонщини, який охоплює часовий період із 1959 по 1972 роки. Обґрунтовано верхню межу цього етапу, який зумовлений прийняттям у 1959 році постанови „Про заходи щодо подальшого розвитку дитячих дошкільних установ, поліпшення виховання та медичного обслуговування дітей дошкільного віку”. З’ясовано зв’язок підвищення результативності у виховній роботі дитячих садків та організацію при відділах народної освіти методичних кабінетів. Схарактеризовано зміст роботи методичних об’єднань, яка проводилась за напрямками, що відповідали кожному віковому періоду дитини дошкільного віку (молодший, середній, старший, підготовчий до школи).

Ключові слова: суспільне дошкільне виховання, Херсонщина, методична робота, методичні об’єднання, педагогічний досвід.

Автором раскрыто этап „Развитие общественного дошкольного воспитания” Херсонщины, который охватывает временной период с 1959 по 1972 годы. Обоснованно верхнюю границу этого этапа, который обусловлен принятием в 1959 году постановления „О мерах по дальнейшему развитию детских дошкольных учреждений, улучшение воспитания и медицинского обслуживания детей дошкольного возраста”. Выяснено связь повышения результативности в воспитательной работе детских садов и организации при отделах народного образования методических кабинетов. Охарактеризовано содержание работы методических объединений, которая проводилась по направлениям, что соответствовали каждому возрастному периоду ребенка дошкольного возраста (младший, средний, старший, подготовительный к школе).

Ключевые слова: общественное дошкольное воспитание, Херсонщина, методическая работа, методические объединения, педагогический опыт.

The author described the stage „Development of public preschool education” Kherson region, which covers the time period from 1959 to 1972. It grounded upper limit of this phase, which is caused by the adoption of the 1959 resolution „On measures for further development of childcare facilities, improving education and health care for children of preschool age.” It was shown increase communication effectiveness in the educational work of kindergartens and organization in the Department of Education instructional design. Characterized by the content of the methodical associations, the work which was carried out in the directions that consistent with each age period the child of preschool age (junior, middle, senior, preparatory to school).

Keywords: public preschool education, Kherson, methodical work, methodical unions, educational experience.

Розвиток дошкільного виховання у сучасних умовах визначається ефективністю її управління на рівні регіону. Науковий інтерес дослідження полягає у вивченні процесу становлення і розвитку дошкільного виховання та дошкільних закладів на Херсонщині. Зокрема, увагу привертає період 1959–1972 рр. – етап розвитку суспільного дошкільного виховання. Характерним для цього періоду є масова організація методичної роботи, шкіл передового досвіду, відкриття методичних об’єднань, педагогічних читань, семінарів-нарад для поширення педагогічного досвіду.

Особливо швидкими темпами розвивалося дошкільне виховання після прийняття постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів „Про заходи щодо подальшого розвитку дитячих дошкільних закладів, поліпшення виховання і медичного обслуговування дітей дошкільного віку” від 21 травня 1959 р. Постанова передбачала цілу низку заходів матеріального й педагогічного характеру. Зі звіту дитячих садків Херсонської області [8, с. 28]: „Уся навчально-виховна робота проводилась у відповідності з вимогами програмно методичних вказівок з виховання дітей дошкільного віку та у відповідності з рішеннями ХХІ

з'їзду КП РС з виховання молодого покоління". Керівництвом дитячого закладу було зроблено звіт з таких напрямків роботи, як фізичне виховання дітей, рідна мова та ознайомлення з навколишнім, лічба, малювання, музичне виховання, трудове виховання, робота з батьками, керівництво виховною роботою та контроль за нею, труднощі в роботі.

У 1960 р. для вивчення навчально-виховної роботи дитячих садків міськвко Херсону видало наказ „По призначення позаштатних інспекторів міськвко” для кращого обміну досвідом навчально-виховної роботи та поліпшення контролю за роботою дитячих садків та шкіл міста [8, с. 28]. У звіті Цюрупинського дитячого садка за 1960–1961 рр. у розділі „Керівництво виховною роботою та контроль за нею” описано, що на педагогічних семінарах педагогічний колектив обговорював важливі питання виховної роботи з дітьми. Заслуховували доповіді вихователів, наприклад: „Моральне виховання дітей та методи морального виховання”, „Розпізнавання художніх творів та виховання позитивних рис характеру в дітей”, „Робота з розвитку мовлення дітей у молодшій групі”, „Навчання малюванню дітей старшої групи” та ін. Обговорювали статті, розміщені у журналах „Дошкольное воспитание” та „Дошкільне виховання”, планували роботу з покращення навчально-виховної роботи дитячого садка стосовно розділів програми, переймали досвід роботи кращих вихователів [8, с. 29].

Незважаючи на кількісне зростання мережі дошкільних закладів, у їхній роботі були суттєві недоліки. У 1961 р. комісія Міськвко здійснила перевірку стану дитячих дошкільних закладів Херсона, у своєму звіті комісія заявила про нестачу обладнання, методичної літератури, меблів, недоліки з боку контролю педагогічного персоналу завідувачем, щодо проведення виховної роботи дітей, ведення документації. Для виправлення ситуації перед завідувачами дитячих садків міста відділами народної освіти було поставлене завдання з виправлення й серйозного поліпшення роботи ввірених їм садків.

Соціальні зміни на селі, починаючи з 1961 р., коли XXII з'їзд КПРС проголосив соціально-економічний і культурний розвиток села предметом особливого піклування з боку партії і держави, висвітлювалися виключно під кутом зору подолання його суттєвих відмінностей від міста. Вітчизняне суспільствознавство було приречене протягом всього цього часу аналізувати розвиток села під кутом зору досягнення соціальної однорідності радянського суспільства [7, с. 6]. У 1961 р. кабінет дошкільного виховання Херсонського обласного інституту вдосконалення кваліфікації учителів видає „Інструктивні вказівки про шефство шкіл і дитячих садків над колгоспними дитячими дошкільними установами” [8, с. 30]. У Вказівках розкривалися особливості виконання завдань, які були поставлені на січневому Пленумі ЦК КПРС і ЦК КП України перед працівниками сільського господарства. Для кращого здійснення шефської допомоги дитячим установам колгоспів і радгоспів необхідно було домагатися, щоб у кожному колгоспі та радгоспі працювала постійно діюча дошкільна установа; вчасної організації та відкриття сезонного дитячого садка, увага зверталась на благоустрій майданчика дитячої установи, будівництво літньої кухні та тінєвих навісів на майданчику; добір кадрів. Підсумком у Вказівках була „Примірна тематика для роботи методичних об'єднань завідуючих і вихователів колгоспних дошкільних установ”, у якій планувалось провести бесіди за різними напрямками роботи дитячої дошкільної установи: роль дошкільної установи у підвищенні продуктивності праці жінок-колгоспниць; досвід роботи вихователів, музичних керівників; трудове виховання в дитячих дошкільних установах, виховання працьовитості на прикладі трудового життя колгоспників, виховання любові до рідного краю, культурно-гігієнічних навичок, культурної поведінки, ознайомлення з природою; організація ранкового прийому; значення іграшки-саморобки; організація прогулянок, ігор, години розваг.

Міськвко Херсону 1962 р. було прийнято такі рішення [8, с. 30]: про необхідність зобов'язати завідуючих дитячих садків спланувати методичну роботу; систематично та щоденно перевіряти виховну роботу в групах та домагатися покращення; проводити тематичні перевірки видів діяльності дітей та виступати на педрадах з аналізом; систематично перевіряти рішення педрад; висувати на педради важливі питання виховної роботи; контролювати роботу вихователів з підвищення ділової кваліфікації; перевіряти правильність складання та ведення документації в групах; контролювати та спрямовувати роботу вихователів на виправлення звуковимови та виразності мовлення дітей; приділяти

увагу фізичному вихованню дітей; контролювати виготовлення вихователями наочності та іграшок-саморобок.

Херсонський обласний відділ народної освіти у листопаді 1962 р. видає розпорядження „Про проведення обласної наради дошкільних працівників” [8, с. 31]. На нараду повинні були з’явитися завідувачі дитячих установ системи освіти (19 осіб) та інших відомств (21 особа), а також вихователі дитячих установ системи освіти (40 осіб) та інших відомств (40 осіб). Відповідальність за проведення обласної наради дошкільних працівників покладена була на старшого інспектора ОБЛВНО з дошкільного виховання Є. Кутах та завідувачу кабінетом дошкільного виховання ІУКВ Н. Лавриченко.

Для початку 60-х рр. XX ст. характерний частковий перехід дитячих садків міськвно у підпорядкування відомств; свідченням цьому є рішення та прохання відділів депутатів працюючих: „Рішення про передачу дитячого садка № 2 міськвно під дитячий садок заводу Карданних валів (вул. Робоча, 54, м. Херсон)”, при розгляді прохання враховувалася потреба заводу в дошкільних закладах. Рішення про передачу дитячого садка № 5 міськвно на баланс підприємства „Поштова скринька № 23. „Електромашинобудівний завод розглянув пропозицію про взяття будівлі для дитячого садка та зобов’язання побудувати до кінця 1964 р. новий дитячий садок на 75-100 місць на території, яка відповідає інтересам заводу та міськздороввідділу для дітей робітників”” [8, с. 31].

Херсонський обласний відділ народної освіти 22 вересня 1962 р. видає наказ „Про перехід дошкільних закладів Херсонської області на роботу за проектом „Програми виховання в дитячому садку”; перехід заплановано на 1962–1963 н. р. [8, с. 31]. За наказом необхідно було відмінити „Програмно-методичні вказівки для вихователів дитячих садків”, виданих Міністерством освіти УРСР у 1955 році. Переходити на роботу за проектом повинні були всі дошкільні заклади, незалежно від їх відомчої підлеглості. Обов’язковим було проведення конференцій, обговорень завдань навчально-виховної роботи дошкільних закладів за новою Програмою, вивчення передового досвіду роботи дитячих дошкільних установ за проектом нової Програми.

У травні 1962 р. при Центральному інституті підвищення кваліфікації керівних працівників народної освіти [8, с. 31] було заплановано місячні курси для завідуючих, методистів кабінетів ОІУУ, керівників методичних об’єднань, завідуючих і вихователів дошкільних установ. Головна увага на цих курсах була приділена обміну передовим досвідом. У зв’язку з цим інститут подавав прохання до інспектора дошкільного виховання З. Кочатовської виступити на конференції з обміну досвідом з темою „Організація роботи позаштатних інспекторів”. У вересні 1962 року Херсонський обласний відділ народної освіти видав розпорядження „Про введення вивчення іноземної мови в дитячому садку № 1 заводу ім. Петровського та дитячому садку Морського порту м. Херсону” [8, с. 32], поштовою для цього був лист Міністерства освіти УРСР № 6-412 від 22 серпня 1962 р. „Про самооплатні групи по вивченню іноземних мов у дитячих садках в Українській РСР”.

Для початку 60-х рр. XX ст. характерна поява методичних об’єднань, робота у яких велася за напрямками, що відповідали кожному віковому періоду дитини дошкільного віку (молодший, середній, старший, підготовчий до школи). План роботи постійно діючого семінару для завідуючих дитячих садків м.Херсона на 1962 р. [8, с. 32] засвідчує, що на семінарі обговорювали такі питання: розвиток суспільного дошкільного виховання на Україні між ХХІ та ХХІІ з’їздами КП; всебічний розвиток особистості дитини як головне завдання виховання та навчання; виховання дітей раннього віку; проект нової програми виховання у дитячому садку та завдання дошкільних робітників; логопедична робота з дітьми дошкільного віку; підготовка до школи; профілактика захворюваності; місце музичного виховання у загальній системі дошкільного виховання; досвід роботи з фізичного виховання дітей; організаційно-педагогічна робота завідуючих дитячим садком: робота педрад, перевірка роботи вихователів, обмін передовим педагогічним досвідом.

План роботи методичного об’єднання вихователя середньої групи м. Херсона на 1961–1962 н. р. [8, с. 32] свідчить, що робота проводилася з таких питань: формування особистості дитини у грі; організація спостережень під час екскурсій та прогулянок; рухливі ігри як спосіб фізичного виховання дітей, обмін досвідом, а саме відвідування дитячих садків № 2 Суднозаводу, № 8 міськвно, № 2 заводу ім. Петровського, № 10 міськвно та перегляд їх

навчально-виховної роботи; відвідування відкритих занять. З плану роботи методичного об'єднання молодших груп 4-ого року життя (дитячий садок № 2 Суднобудівельного заводу), видно, що було заплановано консультації з „Питань логопедії”; доповіді та спостереження за вихованням у дітей культурно-гігієнічних навиків; співбесіди з виховання самостійності та активності у дітей у повсякденному житті; роль бесіди у вихованні дитини; виховне значення та організація спостережень під час прогулянки та екскурсії. З плану роботи методичного об'єднання вихователів підготовчих груп м. Херсона на 1961–1962 н. р. [8, с. 33] видно, що робота об'єднання складалась із вивчення проекту нової Програми виховання дітей; особливостей планування виховної роботи. Розглядалися окремі питання організації виховання в проекті нової Програми, а саме фізичне виховання, розвиток рухів та гімнастичні вправи; естетичне виховання на заняттях з малювання та під час спостереження за оточуючим, виховання естетичного чуття засобами художнього слова та літератури, естетичне виховання дітей у побуті. Співбесіди з питань „Виховання самостійності та активності дітей у повсякденному житті”, виховання у дітей старшого дошкільного віку свідомої дисципліни.

Програма „Школи матері” м. Херсона на 1961–1962 н. р. [8, с. 33] складалась з циклів:

I. „Лекції та бесіди на педагогічні теми”,

II. „Лекції, бесіди та практичні заняття на медичні теми”.

Для покращення виховної та методичної роботи працівників дошкільного виховання було розроблено та рекомендовано тематику для самостійної роботи вихователів і завідувачів, рекомендація складалась з 35 тем. У 1962 р. кабінет дошкільного виховання Херсонського обласного інституту удосконалення кваліфікації учителів видає рекомендації з „Організації роботи щодо вивчення в дитячих садках Херсонської області проекту Програми виховання в дитячому садку” [8, с. 34], у яких зазначалося: організувати (з жовтня 1962–1963 н. р.) для всіх дошкільних працівників постійно діючі семінари без відриву від виробництва. Роботу семінарів організовували на громадських засадах, на базі кращих дитячих садків або об'єднаних дошкільних установ у містах Херсоні, Новій Каховці, Генічеську, Каховці, Бериславі, Цюрупинську, Великоолександрівському районі. Семінари об'єднували у 2-3 дошкільні установи. В Іванівському, Каланчацькому, Високопільському, Білозерському, Голопристанському, Верхньорогачицькому, Великолепетиському, Нововоронцовському, Горностаївському, Нижньосірогозькому районах семінари організовували у кожному дитячому садку, залучали до їх роботи колгоспні та радгоспні дошкільні установи. У роботі семінарів особливу увагу приділяли проведенню практичних занять та обміну досвідом роботи за новою Програмою виховання.

На XXVI з'їзді КПРС йшлося про подальше розширення мережі дитячих дошкільних закладів. Але в ході чергової інспекції, проведеної інспекторами Міськвн, було встановлено, що існуюча мережа дошкільних закладів Херсонщини не задовольняє потреб населення. У багатьох дошкільних закладах групи були перевантажені. Так, у 1961 р. у наказі № 1181 по Херсонському обласному відділу народної освіти [8, с. 34], з матеріалів перевірки та листів, які надходили до обласного відділу народної освіти, видно, що міські та районні відділи народної освіти перевантажують дошкільні установи дітьми понад норму. В більшості дитячих садків м. Херсона та Нової Каховки кількість дітей у групах становить 35-40 проти норми – 25. Це засвідчує, що найбільш гострою проблемою дошкільного виховання була незадовільна кількість дитячих садків і ясел-садків, що вимагало їх негайного розширення.

У 1964 р. у рішенні Ради депутатів трудящих Херсонщини відмічено, що встановлений план будівництва було виконано на 107%, у тому числі план будівельно-монтажних робіт – на 108 %, загалом за потужністю план було виконано повністю [8, с. 35]. Після завершення відбудови помітно зростає мережа колгоспних, радгоспних і відомчих ясел-садків. До 1959 р. у селах області не було жодного постійно діючого дошкільного закладу. На час весняно-польових робіт відкривалися лише сезонні ясла і садки. Якщо у 1960 р. на території колгоспів і радгоспів функціонував 41 дитячий заклад, то в 1969 р. вже працювало 264 постійно діючі колгоспні і радгоспні дошкільні заклади у Бериславському, Великолепетиському, Каховському, Скадовському, Горностаївському районах, а на кінець 1975 р. їх стало 362, кількість ясел і садків підприємств зросла з 16 до 140. Керівники

колгоспів і радгоспів несли підвищену відповідальність за організацію суспільного дошкільного виховання на селі [3; 5]. Розвиток мережі дошкільних закладів різних типів мав забезпечити повне задоволення потреб трудящих у суспільному вихованні дітей дошкільного віку за бажанням батьків. Організація процесу виховання у нових та давно діючих дошкільних закладах хвилювали міськвно, тому були видані накази та рішення щодо покращення умов навчально-виховної роботи у дошкільних закладах освіти.

У 1964 р. гостро постає питання з проблеми наповнення дітьми ясел-садків, про що свідчить наказ „Про комплектування дітьми ясла-садків” [8, с. 38], у якому Міністерство просвіти УРСР неодноразово критикувало окремі дошкільні заклади Херсонської області за неправильне комплектування дітьми. З метою здійснення виховання дітей переддошкільного та дошкільного віку та згідно з „Положенням про об’єднанні дошкільні заклади” було наказано: комплектувати ясла-садки, які введені у дію у 1964 р., дітьми всіх вікових груп, починаючи з 2 місяців до 7-річної дитини.

Згідно з наказом „Про контроль та керівництво завідуючих за роботою дошкільних закладів” (1964 р.) [8, с. 38-39], у якому за результатами перевірки встановлено, що завідуючі багатьох дошкільних закладів здійснюють належний контроль за роботою вихователів та здійснювали практичну допомогу. Чітке планування допомагало завідуючим систематично контролювати роботу вихователів. Однак у роботі деяких дошкільних закладів були суттєві недоліки, а саме: навчально-матеріальна база на низькому рівні; порушено санітарно-гігієнічний режим; недоліки у навчально-виховній роботі характеризуються слабким або відсутнім контролем з боку керівництва; порушення з боку охорони життя та здоров’я дітей; вихователі не брали участі у методичній роботі міста.

Сумлінній перевірці у кінці 60-х рр. ХХ ст. підлягали дитячі садки, що знаходились у віданні підприємств та організацій, про що свідчать зауваження на ім’я директора заводу Комінтерн (м. Херсон), у підпорядкуванні якого знаходився дитячий садок „Сонечко” [8, с. 40]: „Зауваження з причини неналежної професійної підготовки вихователів; неправильне ведення планів заняття” та висунуто прохання: „здійснити заходи з покращення професіоналізму вихователів”.

У 1967 р. було проведено місячні курси для вихователів колгоспних і радгоспних дошкільних закладів у містах Херсон, Генічеськ, Каховка, В. Олександрівка. Всього такими курсами було охоплено 158 чоловік. Навчально-методичний план було розраховано на 150 годин, із них 74 відведено на лекції, 12 – на семінарські та 64 – на практичні заняття, слухачів успішно залучали до виконання самостійних завдань [6]. Слухачі курсів ознайомилися зі станом навчально-виховної роботи у дошкільних закладах, матеріальною базою, були присутні на заняттях, виконували практичні завдання (скласти конспект заняття, розробити хід бесіди, підготувати зразки з аплікації, виготовити іграшки-саморобки та ін.). На допомогу вихователям було проведено консультації, виділено методичну літературу, організовано зустрічі з майстрами дошкільного виховання, ознайомлено з педагогічною виставкою.

У 1968 р. проходила перевірка стану роботи з фізичного виховання у дитячих садках міста Херсона [8, с. 40], з якої видно, що заняття з розвитку рухів планувались і проводились регулярно, наявне необхідне обладнання для занять та ігор, спортивний зал, спортивний майданчик. Проводились семінари та наради з питань фізичного виховання. Після проведення перевірки було рекомендовано матеріали з вивчення досвіду фізичного виховання дітей (санаторний ясла-садок № 24 міськвно) представити в кабінет дошкільного виховання інституту удосконалення кваліфікації вчителів. У підсумках до обласних педагогічних читань працівників колгоспних і радгоспних дошкільних закладів, які проходили 8-10 липня 1969 р. в м. Скадовську [8, с. 40], зазначено, що в доповідях висвітлено зміст та форми роботи колгоспних і радгоспних дошкільних закладах, керівництво та діяльність педагогічного колективу в боротьбі за всебічне виховання підростаючого покоління, підготовку дітей до школи, здійснення взаємозв’язку в роботі дитячого садка та школи. Доповіді було заслухано й обговорено.

Змістовними та теоретично обґрунтованими були доповіді завідуючої дитячого садка радгоспу „Більшовик” Скадовського району Л. Голуб „З досвіду роботи по підготовці дітей школи”, завідуючої дитячого садка колгоспу ім. ХХІ з’їзду КПРС Каховського району

Ю. Назарок „Роль завідуючої в організації навчально-виховної роботи в дитячому садку“, завідуючої дитячого садка колгоспу „Червонофлотець“ Нововоронцовського району Н. Постоялко „З досвіду наступності у роботі дитячого садка і школи“, вихователя ясла-садка колгоспу ім. Куйбишева Каховського району В. Скороход „З досвіду роботи по фізичному вихованню дітей“. З метою всебічного використання та широкого впровадження в практику роботи дошкільних установ кращого досвіду вихователів та завідуючих було прийнято рішення видати тези обласних педагогічних читань і надіслати їх в усі сільські дошкільні установи; систематично вивчати і впроваджувати в практику досвід кращих вихователів, завідуючих колгоспних і радгоспних дошкільних установ.

1968–1969 рр. характеризуються масовим відкриттям шкіл передового досвіду дошкільних закладів, методичних об'єднань. У роботі цих педагогічних об'єднань, шкіл, кабінетів були використані форми роботи з педагогічними колективами: спостереження за роботою, доповіді, обмін досвідом, практична робота, співбесіди, виставки, лекції, заняття, семінари, ознайомлення з методичною літературою, бесіди, аналіз і розбір заняття чи досвіду, консультації, розробка занять, педчитання. У кінці 60-х рр. ХХ ст. суспільне дошкільне виховання зростало і розвивалося як невід'ємна складова частина радянської системи народної освіти.

Ініціатива „Кожному колгоспові – постійно діючий дошкільний заклад“ належала Великолепетиському району, у ньому в 1964 р. кожен колгосп мав цілорічний дитячий садок. Відділи народної освіти та районні виробничі управління сільського господарства багато зробили для того, щоб цей почин підтримали всі колгоспи і радгоспи області. Досвід Великолепетиського району висвітлювався у місцевій пресі і по радіо, популяризувався на обласних конференціях, семінарах, педагогічних читаннях. Питання розширення мережі постійно діючих дошкільних закладів на селі, зміцнення їхньої матеріальної бази і комплектування педагогічними кадрами обговорювались на засіданнях партії та облвиконкому, на сесії обласної Ради депутатів трудящих [4]. Були прийняті конкретні рішення, які зобов'язували райвиконкоми проводити відповідну організаторську та роз'яснювальну роботу, щоб якомога повніше охопити дітей дошкільними закладами, прикладом цього є рішення облвиконкому (1968 р.), у якому вказувались господарства, де ще не було дитячих ясел-садків, і встановлювались строки виконання цієї роботи.

У підсумках Всесоюзного огляду колгоспів і радгоспів на кращу організацію дошкільних закладів, який оголосили на нараді-семінарі (м. Пятигорськ, червень 1970 р.), у своєму виступі завідуючий Херсонським облвн І. Касьяненко говорив про організаторську роль працівників освіти в розвитку суспільного і дошкільного виховання дітей на селі. Працівники народної освіти активно роз'яснювали колгоспникам необхідність організації дитячих садків, широко популяризували почин Великолепетиського району [1; 2], який перший узяв зобов'язання створити в кожному колгоспі постійно діючий дошкільний заклад. З участю працівників освіти досвід колгоспів цього й інших районів широко висвітлювався в пресі, по радіо, на нарадах працівників колгоспів, організовувався для керівників колгоспів показ роботи кращих дошкільних закладів. До питання створення сільських дошкільних закладів і налагодження їхньої роботи постійно приверталась увага керівників колгоспів, партійних організацій, самих колгоспників. Зміцнення матеріальної бази, налагодження і вдосконалення виховної роботи в них посідало одне з найголовніших місць у роботі обласного та районних відділів народної освіти.

На момент 1969 р. у колгоспі ім. Кірова Білозерського району для дітей було споруджено двоповерховий будинок, у якому групові кімнати обладнано меблями відповідно до віку дітей. Для кожної групи, а їх у дитячому садку шість, виділено окремий майданчик, обладнаний ігровим і спортивним знаряддям. Всебічну допомогу надавали дитячому закладові управління та голова колгоспу. У колгоспі „Таврія“ Горностаївського району побудовано два типові дошкільні заклади, обладнано ігрові та фізкультурні майданчики. У яслах-садку центральної садиби колгоспу під назвою „Сонечко“ було створено всі умови для всебічного розвитку дітей [3]. У колгоспах області в 1970 р. було немало дошкільних закладів, які за матеріальною базою і рівнем навчально-виховної роботи не відрізнялися від міської, а саме ясла-садки колгоспів ім. Леніна, „Червонофлотець“

Нововоронцовського району, ім. Кірова Білозерського, ім. Леніна Скадовського, „Таврія” Горностаївського, ім. Куйбишева Каховського районів та ін. [4].

З листопада 1972 р. по лютий 1973 р. проходила перевірка навчально-виховної та методичної роботи дошкільних закладів [8, с. 43]. При перевірці увага була звернена на методичну роботу дитячих садків, якість навчально-виховної роботи, перевірялася організація роботи у групах дошкільного закладу з відповідністю віку дітей у них. Перевірці підлягали всі дошкільні заклади не залежно від форм власності чи типу підпорядкування. Детально перевірялась робота у дитячих садках відомчого типу.

У перевірених дошкільних закладах у річних планах роботи був зроблений аналіз роботи за 1971–1972 н. р., розкриті недоліки в роботі педагогічних колективів та намічено конкретні завдання для їх подолання. Завідуючими дошкільних закладів та методистами здійснювався щоденний контроль за роботою педагогічних колективів, вивчався досвід роботи кращих вихователів. У перевірених дошкільних закладах видані накази з навчально-виховної роботи з питань: „Про недоліки в плануванні та врахуванні ігрової діяльності дітей у старшій та підготовчій групі”, „Про роботу вихователів з ознайомлення з природою”, „Про посилення відповідальності персоналу за здоров'я та життя дітей”. На базі дошкільних закладів проводились засідання педагогічних рад із важливих педагогічних питань.

У дошкільних закладах проводились колективні перегляди занять та режимних моментів, щомісяця проводились консультації для вихователів та медсестер, в основному з питань фізичного та трудового виховання. Не завжди перевірялися та затверджувалися плани виховної роботи, недостатньо використовувалися у навчально-виховній роботі технічні засоби. Отже, покращенню виховної роботи дитячих садків у 1959–1972 роках сприяла організація при відділах народної освіти методичних кабінетів, завданням яких була конкретна диференційована допомога дошкільним працівникам у їхній повсякденній виховній роботі з дітьми, вивчення, розповсюдження і впровадження передового педагогічного досвіду.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у аналізі роботи методичних кабінетів у відділах народної освіти з питань вивчення, розповсюдження і впровадження передового педагогічного досвіду з питань дошкільного виховання задля можливості виділити головні компоненти в системі роботи зі збору інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гейко А. І. Всесоюзний семінар-нарада з питань розвитку суспільного дошкільного виховання в сільській місцевості. Педагогічне життя / А. І. Гейко // Дошкільне виховання. – 1973. – № 11. – С. 47 – 48.
2. Гейко А. І. За дальший розвиток суспільного дошкільного виховання на селі. Педагогічне життя / А. І. Гейко. // Дошкільне виховання. – 1970. – № 8. – С. 45 – 47.
3. Головастікова Т. Для щастя дітей [про роботу сільських дошкільних закладів Херсонської області] / Т. Головастікова, Н. Лавриченко // Дошкільне виховання. – 1969. – № 6. – С. 5 – 6.
4. Касьяненко І. Г. Організатори дошкільного виховання на селі. На зустріч XXIV зїзду КПРС / І. Г. Касьяненко. // Дошкільне виховання. – 1970. – № 11. – С. 4 – 6.
5. Косьяненко О. З почуттям високої відповідальності / О. Косьяненко. // Дошкільне виховання. – 1977. – № 6. – С. 19 – 22.
6. Лавриченко Н. Виконуємо зобов'язання [стаття] / Н. Лавриченко // Дошкільне виховання. – 1967. – № 7. – С. 47 – 48.
7. Мазур О. О. Продовольча програма 1982 року в Україні : плани та реалії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. історичних наук зі спеціальності 07.00.01 – історія України. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького / О. О. Мазур. – Черкаси, 2006. – 24 с.
8. Цюпак І. М. Динаміка виховного процесу в дошкільних закладах Херсонщини (XX століття): навчально-методичний посібник / І. М. Цюпак. – Херсон, Айлант, 2014. – 112 с. : іл.

Рецензент: д. пед. н., проф. Шевченко Г.П.